

Google ला सर्च करा

गुरुमाऊली

माझा अभ्यास

Study From Home

गुरुमाऊली
एक शैक्षणिक व्यासपीठ

Subscribe

इयत्ता - सातवी (19 ऑगस्ट) विषय - मराठी

Subscribe

खालील बटणांना क्लिक करून ऑनलाईन टेस्ट सोडवू शकता.

मराठी टेस्ट

गणित टेस्ट

इंग्रजी टेस्ट

हिंदी टेस्ट

इति.नाशा टेस्ट

सेमी गणित टेस्ट

भूगोल टेस्ट

विज्ञान टेस्ट

५. भांड्यांच्या दुनियेत

टेस्ट
मोडवा

वाचा व समजून घ्या.

- वाक्यातील क्रिया केव्हा घडली, कोठे घडली, किती वेळा घडली, कशी घडली यांवरून क्रियाविशेषण अव्ययांचे चार मुख्य प्रकार पडतात.

क्रियाविशेषण अव्ययांचे प्रकार

पूर्वी शिक्षक पगडी घालत असत.

- कालवाचक क्रियाविशेषण अव्यये
उदा., आधी, सध्या, हल्ली, सदा,
उद्या, नित्य, वारंवार इत्यादी.

गोगलगाय हळू चालते.

- रीतिवाचक क्रियाविशेषण अव्यये
उदा., पटकन, पटपट, जलद,
आपोआप इत्यादी.

सभोवार जंगल होते.

- स्थलवाचक क्रियाविशेषण अव्यये
उदा., सर्वत्र, इथे, जिथे, जिकडे,
खाली, मागे, पलीकडे इत्यादी.

टोपलीत भरपूर फुले आहेत.

- परिमाणवाचक/संख्यावाचक
क्रियाविशेषण अव्यये
उदा., किंचित, काहीसा, दोनदा,
अत्यंत, नेहमी इत्यादी.

- खाली दिलेल्या शब्दांचे क्रियाविशेषण अव्ययांच्या प्रकारांनुसार वर्गीकरण करा.

तिथे, दररोज, क्षणोक्षणी, सावकाश, तिकडे, अतिशय, पूर्ण, परवा, जरा, मुळीच, कसे, वर, थोडा, सतत, झटकन.

कालवाचक
क्रियाविशेषण अव्यये

स्थलवाचक
क्रियाविशेषण अव्यये

रीतिवाचक
क्रियाविशेषण अव्यये

परिमाणवाचक/संख्यावाचक
क्रियाविशेषण अव्यये

शब्दकोडे सोडवूया.

- खालील चौकोनांतील अक्षरांमध्ये क्रियाविशेषणे लपलेली आहेत. उभ्या, आडव्या व तिरप्या पद्धतीने अक्षरे घेऊन क्रियाविशेषणे तयार करा व दिलेल्या जागेत लिहा.

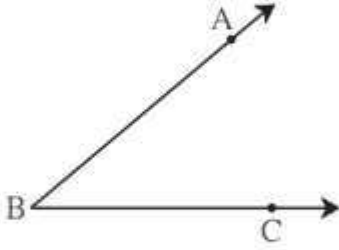
ह	ळू	थो	डे	आ	रो
आ	ज	डा	मो	ज	के
ज	रा	सा	व	का	श
त	सा	जि	र	ल	ही
अ	ने	क	दा	चि	त
ति	क	डे	खा	ली	र

4

कोन व कोनांच्या जोड्या

जरा आठवूया.

- शेजारील कोनाचे नाव लिहा.
- कोनाच्या शिरोबिंदूचे नाव लिहा.
- कोनाच्या भुजांची नावे लिहा.
- भुजांवर दाखवलेल्या बिंदूंची नावे लिहा.

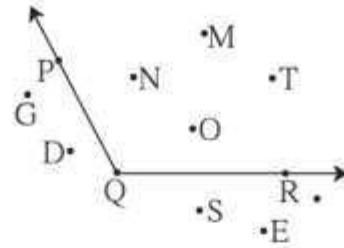

जाणून घेऊया.

कोनाचा अंतर्भाग व बाह्यभाग

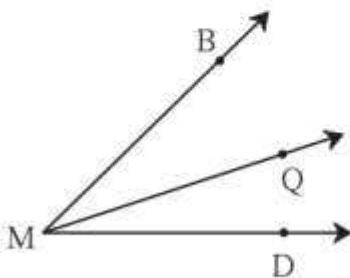
शेजारील आकृतीमध्ये प्रतलातील कोनाच्या भुजांवरील बिंदूव्यतिरिक्त असलेले बिंदू N, बिंदू M, बिंदू T यांसारख्या बिंदूंचा समूह म्हणजे $\angle PQR$ चा अंतर्भाग होय. (Interior of an angle)

प्रतलातील जे बिंदू कोनाच्या भुजांवर नाहीत व कोनाच्या अंतर्भागात नाहीत अशा बिंदू G, बिंदू D, बिंदू E यांसारख्या बिंदूंचा समूह म्हणजे $\angle PQR$ चा बाह्यभाग होय. (Exterior of an angle)

संलग्न कोन (लगतचे कोन) (Adjacent angles)

शेजारच्या आकृतीतील कोन पाहा. $\angle BMQ$ व $\angle QMD$ या कोनांची किरण MQ ही एक भुजा सामाईक आहे आणि M हा शिरोबिंदू सामाईक आहे. या कोनांच्या अंतर्भागात एकही बिंदू सामाईक नाही. ते एकमेकांचे शेजारी आहेत. अशा कोनांना संलग्न कोन म्हणतात.

संलग्न कोनांची एक भुजा सामाईक असून उरलेल्या दोन भुजा सामाईक भुजेच्या विरुद्ध बाजूंना असतात आणि त्यांचा शिरोबिंदू सामाईक असतो. संलग्न कोनांचे अंतर्भाग विभिन्न असतात.

वरील आकृतीत $\angle BMD$ व $\angle BMQ$ या कोनांचीही MB ही भुजा सामाईक आहे. पण ते संलग्न कोन नाहीत, कारण त्यांचे अंतर्भाग विभिन्न नाहीत.

Solve.

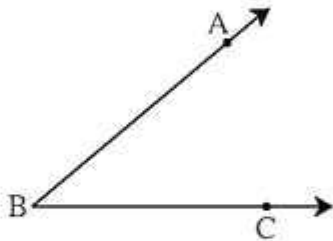
Revision

4

Angles and Pairs of Angles

Let's recall.

- Write the name of the angle shown alongside
- Write the name of its vertex
- Write the names of its arms
- Write the names of the points marked on its arms

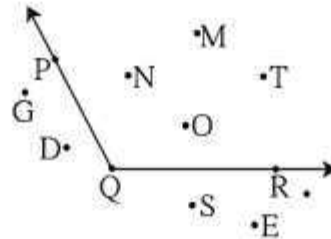

Let's learn.

The Interior and Exterior of an Angle

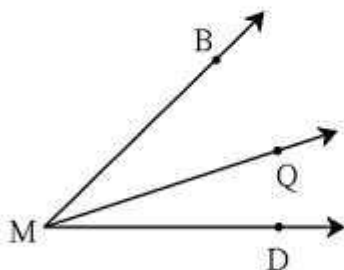
In the plane of the figure alongside, the group of points like point N, point M, point T which are not on the arms of the angle, form the **interior** of the $\angle PQR$.

The group of points in the plane of the angle like point G, point D, point E, which are neither on the arms of the angle nor in its interior, form the **exterior** of the angle.

Adjacent Angles

Look at the angles in the figure alongside. The ray MQ is a common arm of the angles $\angle BMQ$ and $\angle QMD$ while M is their common vertex. The interiors of these angles do not have a single common point. They may be said to be neighbouring angles. Such angles are called adjacent angles.

Adjacent angles have one common arm and the other arms lie on opposite sides of the common arm. They have a common vertex. Adjacent angles have separate interiors.

In the given figure, MB is the common arm of the angles $\angle BMD$ and $\angle BMQ$. However, they are not adjacent angles because they do not have separate interiors.

Read and understand.

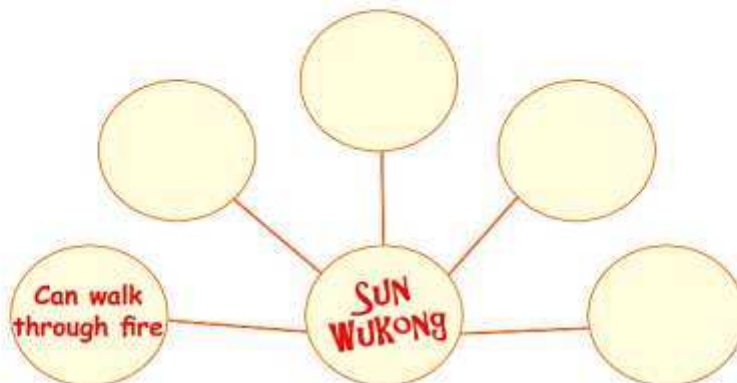
If you want to read about the adventures that Sun Wukong and his companions had on the way, you will find the stories in the English translation of 'Journey to the West'. Some of the stories have also been turned into films. What would you like better – to read the historical account of Yuan Chwang's travels, or to read the fantastic stories of Sun Wukong? Maybe you should read both to find out what you like better! Happy reading!

Write other expressions like 'Happy reading!'

ENGLISH WORKSHOP

- List all the persons and characters mentioned in the story. Which of them are real? Which are imaginary?
- Say whether the following sentences are right or wrong.
 - * The novel 'Journey to the West' is about a journey to western countries like England and America.
 - * In the days of Yuan Chwang travelling from China to India was not an easy task.
 - * Yuan Chwang travelled to many parts of India.
 - * Yuan Chwang's way back home was relatively easy.
 - * Gods and supernatural powers had helped Yuan Chwang in his quest.
 - * The three disciples of Yuan Chwang were three saints.
 - * The three disciples have supernatural powers.
- Write any five features of Sun Wukong's character that you like best.

१. इतिहासाची साधने

भारताच्या प्राचीन कालखंडाचा अभ्यास आपण मागील वर्षी केला आहे. यावर्षी आपण मध्ययुगीन कालखंडाचा अभ्यास करणार आहोत. भारतीय इतिहासातील मध्ययुगाचा कालावधी हा ढोबळमानाने इसवी सनाच्या नवव्या शतकापासून ते अठराव्या शतकाअखेरपर्यंतचा मानला जातो. या पाठात आपण मध्ययुगीन इतिहासाच्या साधनांचा अभ्यास करणार आहोत.

भूतकाळात घडलेल्या घटनांची कालक्रमानुसार, शास्त्रशुद्ध आणि पद्धतशीर दिलेली माहिती म्हणजे इतिहास होय.

माहित आहे का तुम्हांला ?

इतिहास हा शब्द 'इति+ह+आस्' असा तयार झालेला आहे. या शब्दाचा अर्थ 'असे घडले' असा आहे.

व्यक्ती, समाज, स्थळ आणि काळ हे चार घटक इतिहासाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्त्वाचे आहेत. इतिहास हा विश्वसनीय पुराव्यांवर आधारित असावा लागतो. या पुराव्यांनाच इतिहासाची साधने असे म्हणतात.

या साधनांचे भौतिक साधने, लिखित साधने आणि मौखिक साधने असे वर्गीकरण करून आपण त्यांची माहिती घेऊ. तसेच, इतिहासाच्या साधनांचे मूल्यमापनही करू.

ज्या ऐतिहासिक घटनेचा अभ्यास करायचा असतो तिच्याशी संबंधित अशा अनेक बाबींचा विचार करावा लागतो. त्यासाठी ऐतिहासिक साधनांचा आधार घ्यावा लागतो. ही साधने तपासून घेणे गरजेचे असते. त्यांचा अस्सलपणा तपासावा लागतो. या साधनांचा तारतम्याने व चिकित्सकपणे वापर करणे आवश्यक असते.

भौतिक साधने :

वरील वस्तू आणि वास्तू किंवा त्यांचे अवशेष यांना इतिहासाची 'भौतिक साधने' असे म्हणतात.

भौतिक साधनांमध्ये किल्ल्यांचे महत्त्वपूर्ण स्थान असते. किल्ल्यांचे काही महत्त्वाचे प्रकार म्हणजे गिरिदुर्ग, बनदुर्ग, जलदुर्ग, भुईकोट हे होत. तसेच स्मारकांमध्ये समाधी, कबर, वीरगळ तर इमारतींमध्ये राजवाडे, मंत्रिनिवास, राणीवसा, सामान्य जनतेची घरे यांचा समावेश होतो. यावरून आपल्याला त्या कालखंडाचा बोध होतो. वास्तुकलेची प्रगती समजते. त्या काळातील आर्थिक स्थिती, कलेचा दर्जा, बांधकामाची शैली, लोकांचे राहणीमान इत्यादींची माहिती मिळते.

सांगा पाहू !

नाणी इतिहास कसा सांगतात ?

जाणून घेऊया.

प्राचीन काळापासून कवडी, दमडी, धेला, पै, पैसा, आणा, रुपया ही नाणी प्रचलित होती. नाण्यांवरून काही म्हणी, वाक्प्रचार प्रचलित झाले आहेत. उदा.,

- * एक फुटकी कवडी देणार नाही.
- * चमडी जाए पर दमडी न जाए!
- * पै-पै चा हिशोब ठेवणे.
- * सोलह आणे सच ।

वाचा व समजून घ्या.

टैस्ट सोडवा

भूपृष्ठावरील दाबपट्टे :

सूर्यापासून पृथ्वीला मिळणारी उष्णता असमान आहे. विषुववृत्तापासून उत्तर ध्रुवाकडे आणि दक्षिण ध्रुवाकडे तापमानाचे वितरण असमान असते, त्यामुळे प्रथम तापमानपट्टे निर्माण होतात, हे आपण मागील इयत्तेत शिकलो आहोत. तापमानपट्ट्यांच्या पार्श्वभूमीवर दाबपट्ट्यांची निर्मिती होते.

विषुववृत्तीय कमी दाबाचा पट्टा : संपूर्ण पृथ्वीचा विचार करता फक्त कर्कवृत्त ते मकरवृत्त यां दरम्यान सूर्याची किरणे लंबरूप पडतात. त्यामुळे या भागात तापमान जास्त असते. या प्रदेशातील हवा तापते, प्रसरण पावते आणि हलकी होऊन आकाशाकडे जाते. ही क्रिया सतत घडत असल्याने या प्रदेशाच्या मध्यवर्ती भागात म्हणजेच 0° ते 5° उत्तर व दक्षिण अक्षवृत्ताच्या दरम्यान हवेचा कमी दाबाचा पट्टा निर्माण होतो.

मध्य अक्षवृत्तीय जास्त दाबाचे पट्टे : विषुववृत्तीय प्रदेशातून आकाशाकडे गेलेली उष्ण व हलकी हवा अधिक उंचीवर गेल्यानंतर ध्रुवीय प्रदेशाकडे उत्तर व दक्षिण दिशेत वाहू लागते, उंचावरील कमी तापमानामुळे ती थंड होऊन जड होते. जड झालेली ही हवा उत्तर व दक्षिण गोलार्धात 25° ते 35° अक्षवृत्तांच्या दरम्यान जमिनीच्या दिशेने खाली येते. परिणामी, उत्तर गोलार्धात आणि दक्षिण गोलार्धात 25° ते 35° अक्षवृत्तांच्या दरम्यान हवेच्या जास्त दाबाचे पट्टे निर्माण होतात. ही हवा कोरडी असते; त्यामुळे या प्रदेशात पाऊस पडत नाही. परिणामी पृथ्वीवरील बहुतेक उष्ण वाळवंटे या प्रदेशात आढळतात. (आकृती ४.२(ब) पहा.)

उपध्रुवीय कमी दाबाचे पट्टे : पृथ्वीचा ध्रुवाकडे जाणारा भाग तौलनिक दृष्ट्या वक्राकार आहे. त्यामुळे ध्रुवाकडील प्रदेशाचे क्षेत्र कमी होत जाते. या आकारामुळे वाऱ्यांना बाहेर पडण्यास जास्त वाव मिळतो. पृथ्वीच्या पृष्ठभागावरील हवेच्या कमी घर्षणामुळे तसेच परिवलनाच्या गतीमुळे या भागातील हवा बाहेर फेकली जाऊन तेथे कमी दाबाचा पट्टा निर्माण होतो. हा परिणाम 45° ते 65° अक्षवृत्तांच्या दरम्यान उत्तर व दक्षिण गोलार्धात दिसून येतो.

ध्रुवीय जास्त दाबाचे पट्टे : दोन्ही ध्रुवीय प्रदेशांत वर्षभर तापमान शून्य अंश सेल्सिअसपेक्षाही कमी असते. त्यामुळे येथील हवा थंड असते. परिणामी, ध्रुवीय

४. हवेचा दाब

प्रदेशात पृथ्वी पृष्ठाजवळ हवेच्या जास्त दाबाचे पट्टे निर्माण होतात. त्यांना 'ध्रुवीय जास्त दाबाचे पट्टे' असे म्हणतात. ही स्थिती 20° ते 90° उत्तर व दक्षिण या अक्षवृत्तांदरम्यान दिसून येते.

सूर्याच्या उत्तरायण व दक्षिणायन या क्रियांमुळे पृथ्वीवर पडणाऱ्या सूर्यप्रकाशाचा कालावधी आणि तीव्रता विषुववृत्तापासून उत्तर व दक्षिण गोलार्धां दरम्यान बदलत जाते; त्यामुळे तापमानपट्टे व त्यांवर अवलंबून असलेल्या दाबपट्ट्यांच्या स्थानात बदल होतो. हा बदल सर्वसाधारणपणे उत्तरायणात 5° ते 7° उत्तरेकडे किंवा दक्षिणायनात 5° ते 7° दक्षिणेकडे असा असतो. यालाच हवादाबपट्ट्यांचे आंदोलन (Oscillation of pressure belts) म्हणून ओळखले जाते. आकृती ५.६ मोसमी वारे पहा.

हे नेहमी लक्षात ठेवा.

तापमानपट्टे व हवादाबपट्टे यांमध्ये महत्त्वाचा फरक म्हणजे तापमानपट्टे सलग असून ते विषुववृत्ताकडून दोन्ही ध्रुवांकडे जास्त तापमान ते कमी तापमान असे पसरलेले असतात. हवादाबपट्टे सलग नसून कमी व जास्त हवादाबाची क्षेत्रे विषुववृत्तापासून दोन्ही ध्रुवांकडे जाताना वेगवेगळ्या भागांत आढळतात.

परिणाम :

- हवेच्या दाबाचे खालील परिणाम होतात.
- ❖ वाऱ्यांची निर्मिती
- ❖ वादळे निर्माण होतात.
- ❖ आरोह पर्जन्याची निर्मिती होते.
- ❖ हवेचा दाबाचा श्वसन क्रियेवरही परिणाम होतो.

समदाब रेषा :

समान हवेचा दाब असलेली ठिकाणे ज्या रेषेने नकाशावर जोडलेली असतात, त्या रेषेला 'समदाब रेषा' असे म्हणतात.

पाठ वाचा व समजून घ्या.

4. सजीवांतील पोषण

वनस्पती प्रकाश ऊर्जेचे रूपांतर रासायनिक ऊर्जेमध्ये करतात व ही ऊर्जा अन्नाच्या स्वरूपात साठवून ठेवतात.

मूळ हे पाणी, खनिजे व क्षार जमिनीतून शोषण्याचे कार्य करते; तर खोड हे पाणी व क्षार पानांपर्यंत पोहोचवते. पानांमध्ये असणाऱ्या सूक्ष्म छिद्रांवाटे हवेतील CO_2 घेतला जातो. पानांवरील छिद्रांना पर्णरंध्रे (Stomata) म्हणतात. पानांमधील हरितलवकात (Chloroplast) हरितद्रव्य असते. ते सूर्यप्रकाश शोषून त्याद्वारे अन्नपदार्थ तयार करण्यास मदत करते. या प्रक्रियेत ऑक्सिजन बाहेर सोडला जातो.

पानांबरोबरच प्रकाशसंश्लेषणाची क्रिया वनस्पतीचे इतर भाग, जसे हिरवे खोड यामध्ये सुद्धा होते, कारण त्यात हरितद्रव्य असते.

वनस्पतींमधील वहनव्यवस्था (Transportation in plants)

भोपळ्याच्या वेलाचा 2-3 पानांसह एक तुकडा घेऊन त्याचा खोडाचा भाग चाकूने पाण्याखाली कापा. एका चंचुपात्रात थोडे पाणी घेऊन त्यामध्ये शाईचे 7-8 थेंब टाका. वेल उभा ठेवा व त्यात होणाऱ्या बदलांचे निरीक्षण करा, चर्चा करा.

वनस्पतींमध्ये जलवाहिन्या (Xylem) व रसवाहिन्या (Phloem) अशा स्वरूपात दोन वहन व्यवस्था असतात. जलवाहिन्यांमार्फत मुळांकडून पाणी व क्षार वनस्पतींच्या वरील सर्व भागांकडे पोहोचवले जातात, तर प्रकाश संश्लेषणातून पानांमध्ये तयार झालेले अन्न (शर्करा व अन्य घटक) रसवाहिन्यांमार्फत वनस्पतींच्या इतर भागांकडे वापरण्यासाठी व साठवण करण्यासाठी वाहून नेले जाते. अशा प्रकारची वहनव्यवस्था वनस्पतींमध्ये असली तरी वनस्पतींमध्ये स्वतंत्र पचनसंस्था व उत्सर्जन संस्था नसते.

माहिती मिळवा.

रासायनिक संश्लेषण म्हणजे काय? कोणत्या वनस्पती या क्रियेतून अन्न तयार करतात?

थोडे आठवा.

वनस्पती कोणकोणते पदार्थ उत्सर्जित करतात? का?

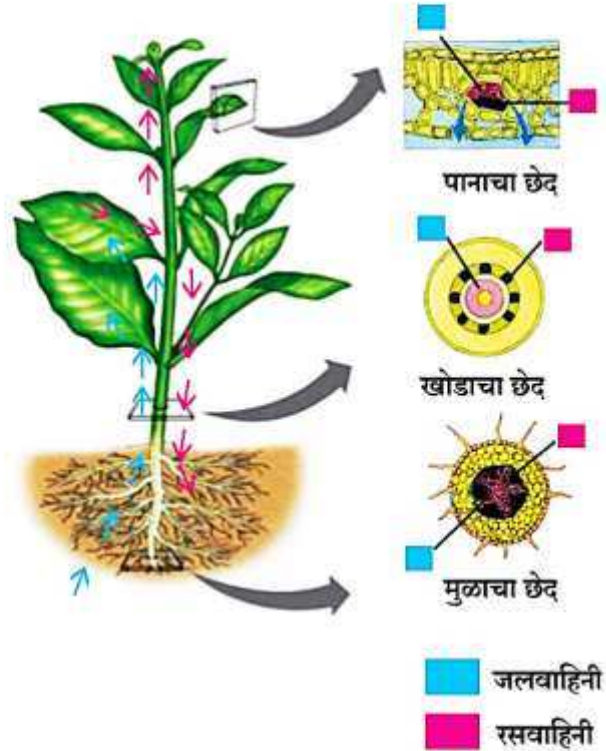
हरितलवक

4.2 पानातील हरितलवक

माहिती मिळवा.

पिवळ्या, जांभळ्या तसेच तांबड्या रंगाच्या पानांमध्ये प्रकाशसंश्लेषण क्रिया कशी होते?

4.3 वनस्पतींमधील वहनव्यवस्था

Plants convert light energy into chemical energy and store it in the form of food.

Water, minerals and salts are absorbed by roots from the soil. The stem transports them up to the leaves. The leaves have microscopic openings called stomata through which they take in the CO_2 from the air. The chloroplasts present in the leaves contain chlorophyll, which absorbs sunlight, helping to convert carbon dioxide and water into food. Oxygen is given out in this process.

Besides leaves, photosynthesis takes place in some other parts like green stems, too, as they contain chlorophyll.

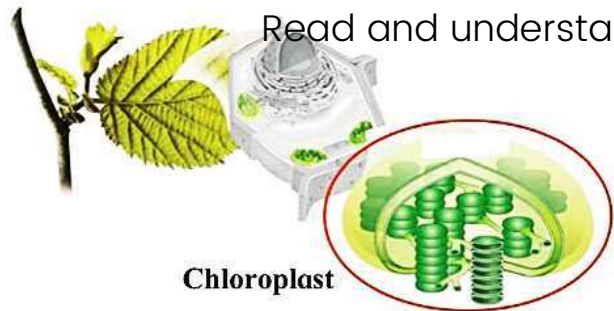
Transport system in plants

Take a pumpkin stem having 2-3 leaves. Cut it under water with a sharp blade. Take some water in a conical flask and add 7-8 drops of ink to it. Put the pumpkin stem vertically in that flask. Observe the changes that take place in it and discuss them in the classroom.

The transport system of plants consists of the **xylem** and the **phloem**. The xylem transports minerals and water from the root to all aerial parts of the plant. The phloem transports the food (glucose, etc.) from the leaves to other parts of the plant where it is either consumed or stored. Though the plants have a transport system, they do not have a separate digestive or excretory system.

4. Nutrition in Living Organisms

Read and understand.

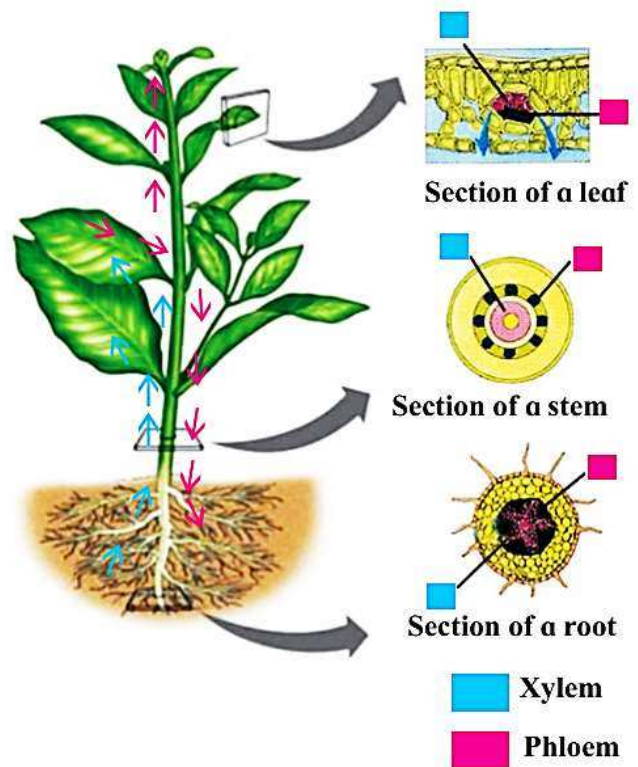
Chloroplast

4.2 Chloroplasts in a leaf

Find out.

How does photosynthesis occur in dark red or purple coloured leaves?

4.3 Transport system in plants

Find out.

What is chemosynthesis? Which plants produce their food by chemosynthesis?

Let's recall.

Which are the different substances excreted by plants? Why?

स्वयं अध्ययन

यदि सार्वजनिक यातायात के साधन नहीं होते तो इनपर क्या प्रभाव पड़ता, लिखो :

टेस्ट
मोडवा

रियाज

गाँव

शहर

महानगर

देश

सदैव ध्यान में रखो

गाँव की समृद्धि में ही शहर की खुशहाली समाहित है ।

१. वाक्य के सामने सही या गलत चिह्न लगाओ :

(क) खेल ग्रामीण जीवन की आत्मा है ।

(ख) गाँव में बीमारियाँ हैं पर पर्याप्त मात्रा में सुसज्ज और अच्छे अस्पताल हैं ।

२. कारण लिखो :

(च) गाँवों में काम करने के लिए मजदूर नहीं मिल रहे हैं ।

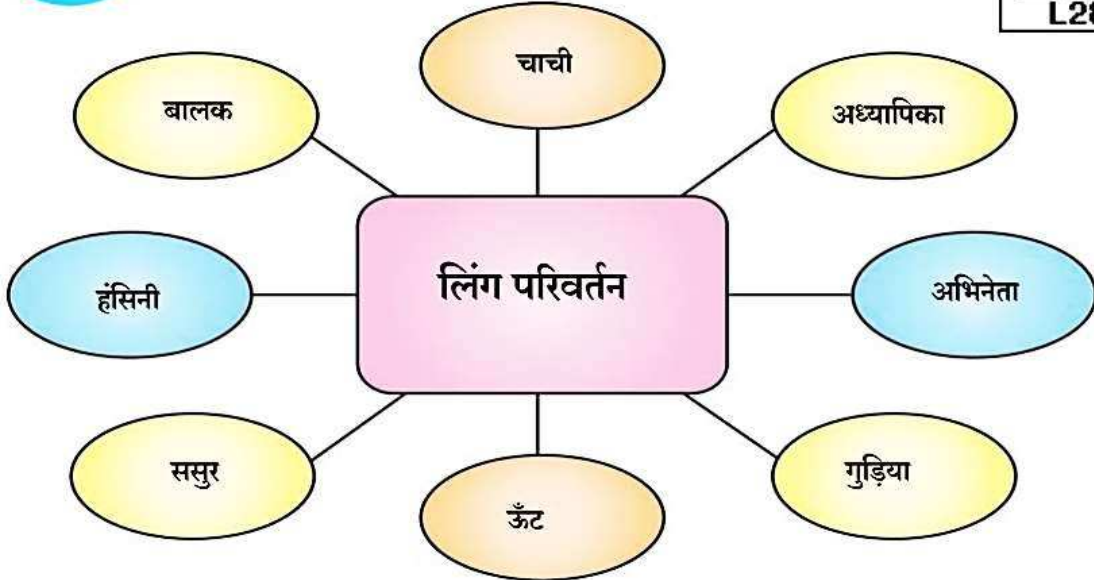
(छ) शहर परेशान हो उठा है ।

(ज) गाँव बहुत उदास हो जाता है ।

भाषा की ओर

निम्नलिखित शब्दों के लिंग बदलो और वाक्य बनाकर लिखो :

१. चाचा जी प्रकल्प में मेरा मार्गदर्शन करते हैं ।

५.

२.

६.

३.

७.

४.

८.

माझा ऑनलाईन अभ्यास

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास – प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

सातवी मराठी	सातवी गणित	सेमी गणित	सातवी इंग्रजी	सातवी इतिहास
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा
सातवी भूगोल	सातवी विज्ञान	सेमी विज्ञान	सातवी हिंदी	
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)

निर्मिती - श्री.प्रविण डाकरे, श्री.जयदिप डाकरे

वेब स्रोत- 'ई-बालभारती'

सौजन्य- जिल्हा परिषद कोल्हापूर

<https://www.gurumauli.in>